

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی و درمانی تهران

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی
دکتر شریعتی

مواردی که اهداء کننده پلاکت باید از آن آگاه باشد

بیمارستان دکتر شریعتی

کد: ۱۰۹

زیرنظر: آقای دکتر مسعود ابروانی

گردآورنده: ا.ملک محمدی، ا.جهانی

دفتر پرستاری

کد ۱۰۹-۱

پلاکت چیست؟

پلاکت ها اجزایی از خون هستند که کنترل خونریزی را به عهده دارند. پلاکت ها برای بقای بیمارانی که مشکل انعقادی و سرطان و یا جراحی بزرگی داشته اند ضروری هستند. کاهش پلاکت در بدن (زیر حداقل مقدار نرمال آن) باعث خونریزی در ارگان های مختلف بدن می شود و یا اگر قسمتی از بدن دچار زخم شود ، خونریزی کنترل نمی شود . میزان نرمال پلاکت بین ۱۵۰۰۰۰ تا ۴۵۰۰۰۰ می باشد. مقدار آن در بدن از ابتدای زندگی یکسان است مگر شخص دچار بیماری خاصی شود (برخی بیماری های خونی و ویروسی) یا مصرف داروی خاصی داشته باشد (برخی دارو های ضد انعقاد و ۰۰۰) خوردن ماده غذایی خاص در مقدار پلاکت تاثیر ندارد ولی مواردی مثل کلسیم، ویتامین k و... در فرآیند تجمع آنها کنار هم موثر است.

اهداء کننده پلاکت چه خصوصیات باید داشته باشد؟

۱- آزمایشات سلول های خونی ، بیوشیمی و آزمایشات ویروسی (HIV-CMV-HBS-HBC و...) انجام داده باشد و با توجه به این آزمایشات از صحت کامل برخوردار باشد.
۲- سابقه بیماری قلبی ،عصبی ، بیماری های خونی، عفونی، فشار خون و دیابت نداشته باشد.
۳- سابقه جراحی یا مراجعه به دندانپزشکی و حجامت بعد از انجام آزمایشات را نداشته باشد.
۴- میزان پلاکت زیر ۲۰۰۰۰۰ نباشد.
۵- سن پلاکت دهنده بالای ۱۸ سال و زیر ۵۰ سال و ترجیحا" مذکر باشد ، چون از رگ های مناسب تر و قدرت بدنی بالاتری نسبت به خانم ها برخوردارند.

۶- ابتلا به بیماری های ویروسی در کمتر از یک هفته مانده به اهدای پلاکت جهت اهدا ممنوعیت ایجاد می کند.
۷- اعتیاد به مواد مخدر نداشته باشد.
۸- سرماخوردگی و حساسیت فصلی یا دارویی نداشته باشد.
۹- مصرف آنتی بیوتیک خوراکی تا ۲ هفته قبل نداشته باشد.
۱۰- مصرف آنتی بیوتیک تزریقی تا یک ماه قبل نداشته باشد.

کد ۱۰۹-۲ : چه کسانی نیازمند دریافت پلاکت هستند ؟

بیمارانی دچار بیماری های بدخیم همچون لوسمی ، سرطان ، کم خونی آپلاستیک می باشند ، کسانی که شیمی درمانی می شوند و یا پیوند اندام شده اند ، بیماران دارای ضعف سیستم ایمنی و کسانی که جراحی بزرگی رویشان انجام شده است نیازمند پلاکت می باشند.

اخیرا" مشخص شده است که در زنانی که قبلا" باردار بوده اند احتمال زیادی وجود دارد که آنتی بادی هایی در خون داشته باشند که پس از تزریق در گیرنده پلاکت ایجاد عوارض نماید . تا زمانی که این عوارض کاملا" شناخته شوند ، از تمامی زنان در رابطه با تاریخچه بارداری سوال می شود و کسانی که قبلا" باردار بوده اند از نظر آنتی بادی ها مورد آزمایش قرار می گیرند . نتایج مثبت تاثیری بر سلامتی اهدا کننده پلاکت ندارد.

روش کار پلاکت گیری چگونه است؟

پلاکت گیری در واحد جداسازی سلول انجام می شود و مدت زمان آن بسته به قد و وزن و میزان پلاکت شما بین یک ساعت و نیم تا دو ساعت طول می کشد. دستگاه پلاکت گیری به کمک سانتریفیوژی که در آن تعبیه شده است پلاکت ها را جدا کرده و در کیسه های مشخص جمع آوری می کند. (این حجم یک پنجم کل پلاکت شما می باشد). برای هر نفر پلاکت دهنده ، یک ست یکبار مصرف داخل دستگاه تعبیه می گردد و خون شما در داخل این مدار بسته به گردش در می آید و به همین دلیل خون در چرخه به هیچ عنوان با دستگاه در تماس نیست. در قسمت آرنج هر دو دست شما یک مسیر رگی گرفته می شود. در طول پلاکت گیری جریانی بالای ۵۰ سی سی از یک رگ شما گرفته و به گردش خون شما از رگ دیگر باز می گردد. این مستلزم وجود رگهای بزرگ با حجم و جریان خون مناسب است. برای این که خون در دستگاه لخته نشود یک ماده ضد لخته با خون شما همراه می شود که عوارض آن افت کلسیم بدن به صورت موقت در طول کار است و با علائمی مثل مور مور دور لب ، سوزن سوزن شدن انگشتان و کف دست و پاها ، ضعف ، تهوع ، سرگیجه ، بی حالی، خارش صورت و یا اعضای دیگر ، گرفتگی گوش و بینی بروز می کند. با اعلام این علائم توسط فرد پرستار مسئول با تزریق کلسیم به رفع این علائم اقدام می نماید.

کد ۱۰۹-۳ : آیا شما می توانید دهنده پلاکت باشید؟

یک بار اهداء پلاکت می تواند پلاکت کافی جهت یک دوز درمانی کامل برای بیماری که نیاز داشته باشد را فراهم نماید . در حقیقت برخی پلاکت های اهدا شده برای ۲-۳ دوز درمانی کفایت می کنند . این در حالی است که ۴-۶ کیسه خون کامل برای تولید یک دوز درمانی پلاکت مورد نیاز است . اکثر پزشکان ترجیح می دهند که یک کیسه پلاکت از یک نفر گرفته شود تا بیمار کمتر در معرض تماس با افراد متعدد جهت دریافت پلاکت باشد. پلاکتی که توسط

یک دهنده اهداء شود ارزشی معادل اهداء ۱۲-۸ کیسه خون کامل دارد .

نکات کلیدی در رابطه با اهدای پلاکت

- ❖ دهندگان نباید هیچ گونه آسپرین یا فراورده های حاوی آسپرین تا ۴۸ ساعت قبل از اهدای پلاکت استفاده نمایند.
- ❖ شما می توانید تا ۲۴ بار در یک سال پلاکت اهدا نمایید. و مدت زمان اهدای پلاکت مجدد حداقل یک هفته است.
- ❖ پلاسما هم می تواند همزمان با اهدای پلاکت از شما گرفته شود . اهدای پلاسما هر ۲۸ روز یکبار و تا ۱۳ بار در سال امکانپذیر است .
- ❖ اهدای پلاکت ۱/۵ تا ۲ ساعت طول می کشد و می تواند از طریق یک دست و یا هر دو دست شما انجام شود که این بستگی به دستگاهی دارد که جهت گرفتن پلاکت مورد استفاده است .
- ❖ برای گذراندن وقت هنگام اهدای پلاکت شما می توانید به راحتی استراحت نمایید و موسیقی گوش کنید و یا تلویزیون تماشا کنید .
- ❖ حتی الامکان از رگ های بالای دستتان از زمانی که پلاکت دهنده می شوید در هیچ کجا خونگیری نشود.
- ❖ پلاکت دهنده رأس ساعت و روزی که برایش از طرف بخش مورد نظر مشخص شده مراجعه نماید. اگر نوبت صبح مقرر شود حتما" صبحانه بخورد و اگر نوبت عصر بود حتما" نهار خورده باشد.
- ❖ پلاکت دهنده حتما" حجم مناسبی از مایعات تا یک ساعت قبل از مراجعه مصرف کرده باشد (۲-۳ بسته آبمیوه) و ضمنا" چند بسته آبمیوه پاکتی با نی خمیده به همراه داشته باشد.
- ❖ از زمانی که کاندید اهداء پلاکت می شوید از اهدای خون خودداری کنید. استرس نداشته باشید و مصرف مواد حاوی کلسیم مانند لبنیات (دوغ ، ماست ، شیر ، پنیر و کشک) انجیر خشک ، کرفس و جعفری و ۰۰۰ را افزایش دهید. بهتر است میزان مصرف مایعات را نیز افزایش دهید.
- ❖ در صورتی که بیماری ویروسی و عفونی (که قبلا" توضیح داده شد یا سابقه جراحی و دندانپزشکی و نیز مصرف مواد مخدر و الکل دارید حتما" مسئول جداسازی را مطلع کنید.
- ❖ از کم شدن پلاکت در بدنتان نگران نباشید چرا که به زودی جایگزین می گردد. حجم از دست رفته پلاکت در عرض ۴۸-۱۲ ساعت باز سازی می شود ، در این مدت از انجام کار ها و ورزش های سنگین و بدنسازی خودداری کنید.
- ❖ اگر اهدا کننده ساکن شهری غیر از تهران است حتما" از شب قبل در تهران مقیم شود.

منبع:

www.bloodcenters.org/blood-donation/platelet-donation/
www.redcrossblood.org/donating-blood/
www.mayoclinic.org/donate-blood-rst

تهران - خیابان کارگر شمالی - سه راه جلال آل احمد

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی دکتر شریعتی

تلفن: ۸۸۲۲۰۰۰۰ ، ۸۴۹۰۱

www.shariatihospital.ir , info@shariatihospital.ir